

Referat - REM de Mircea Cartarescu

Nuvela "REM" este un fragment, o mica parte dintr-o opera mult mai complexa, mult mai bine inchegata, "Nostalgia", al carei autor, Mircea Cartarescu a reusit prin tehnici postmoderniste sa evidentieze traiirile si problemele omului cotidian. El a imbinat zona reprezentarilor abstracte, speculative cu realul, concretul vietii.

"REM" are valoarea unui adevar absolut, prin el se ofera chintesenta adevarurilor universale. In nuvela este reprezentat un proces initiatic si cea aleasa pentru a parcurge acest drum este Svetlana, personajul principal al operei, de altfel. Nuvela nu are doar ca tema jocul, ci poate fi considerata un text creat in spiritul jocului, prin imbinarea categoriilor narative. Scriitorul isi dovedeste calitatea de prozator postmodern, prin jocul "de-a literatura", prin desconspirarea procedeeelor si tehnicilor literare.

Opera se deschide cu imaginea unei garsoniere, de la periferia Bucurestiului. Naratorul, cel care povesteste diegeza, este reprezentat de un paianjen. Acesta devine simbolul Creatorului, al celui ce viseaza, imagineaza spatiul scriptural, reveria locuita de personaje. Prezenta sa sugereaza calitatea Demiurgului de a "tese" prin imagini, intamplari, situatii o lume aparent reala si de a hotari, dupa bunul plac, soarta personajelor sale. Acest paianjen este un narator implicat, isi desconspira identitatea prin marci autoreferentiale("imi intind labe transparente prin camera", "ma strecur printre carti, lasandu-mi afara doar cangile de pe care picura veninul").

Textul in ansamblu este o naratiune homodiegetica. Mai intai, faptura hidoasa care strabate toata camera, dezvaluind caracteristicile ei, este un narator de tip auctorial(simuleaza omniscienta si omniprezenta, realizeaza extrospectie, dar si introspectie, o analiza psihologica). Apoi, patrundand in mintea lui Vali, incepe sa povesteasca din punctul de vedere al acestui personaj. Capata conditia unui narator heterodiegetic de tip narativ auctorial.

Cititorul este si el atras in discursul epic, transformat in destinatar explicit al nararii, ceea ce ii confera conditia de narator. ("Aici, drag cititor, ma tem ca, fara sa vreau, iti voi da o grea lovitura....Iti pot sugera ca acum, cand ai ajuns la aceste randuri, sa inchizi pentru cinci minute ochii si sa-ti rechemi in minte toate detaliile celei mai frumoase nopti de dragoste pe care ai trait-o").

REM poate fi considerata o nuvela de tipul naratiunii "in rama", al "povestii in poveste", caci in diegeza narata de paianjen sunt cuprinse mai multe lumi citate(diegeze secundare inscrise in prima prin interventia unui personaj narator). Astfel, Vali intrerupe diegeza principala prin relatarea sa despre Maria, "Bloody Mary", ultima fata, inainte de Svetlana, pe care a iubit-o.

Dupa aceea urmeaza lumea citata de Svetlana(naratiune de gradul al II-lea), care este mult mai vasta decat cea anterioara. Aceasta difera prin cronotop de cea principala, caci actiunea se petrece prin anii '60, in mai multe locuri din Capitala. Svetlana povesteste mai intai din perspectiva auctoriala. Devine, din personaj, un narator homodiegetic. Echivalenta dintre eul-narator si eul-

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

personaj nu este perfecta. Se creeaza un anumit interval psihologic. Eul narant este reprezentat de Svetlana cea de treizeci si doi de ani, caracterizata prin acumularea unor experiente de viata, viziune matura, atitudine moralizatoare, nostalgice fata de copilarie ("Am sa-ti povestesc niste lucruri petrecute prin anii 1960 sau '61, cand eram inca o fetita, nu aveam mai mult de doisprezece ani"). In schimb, eul narat, Svetlana cea cu varsta de 12 ani, este o ipostaza a eului narant, aceea legata de copilarie, avand alte caracteristici: spirit ludic, viziune senina asupra vietii. Unghiul din care este povestita naratiunea se schimba. Svetlana nareaza din perspectiva actoriala, echivalenta dintre eul narant si cel narat fiind perfecta, atunci cand evoca minutios formele jocului desfasurate in cele sapte zile ("...mi-am amintit cu bucurie ca jocul nostru de-a Reginele (cel mai frumos pe care-l jucasem vreodata) continua cu ziua a patra, in care frumoasa Regina Verde avea sa fie Puia....S mai bucuroasa am fost amintindu-mi ca spre seara aveam sa-l vizitez din nou pe Egor.").

In interiorul acestei lumi citate de ea, identificam o alta lume citata de Egor (naratiune de gradul al III-lea). Tanarul evoca istoria neamului sau de "alungiti": "Ai mei sunt gruzini de origine, imi spuse. Strabunicul meu a venit in Valahia pe vremea lui Hangerliu, un domnitor cam intr-o ureche. Facea negot de atlazuri la Giurgiu."

Spre final, cand Svetlana parcurge tot drumul initiatic, atat pe plan oniric, cat si pe plan ludic, ea ajunge in sfarsit sa-si cunoasca Creatorul, reprezentat de scriitorul Mircea Cartarescu. Prin anamneza (intoarcerea "in illo tempore", la arhetipurile primordiale), Svetlana patrunde in inconstientul colectiv, unde i se reveleaza adevarul despre ea insasi-calitatea de personaj- dar si adevarul suprem despre lumea ei- o fictiune- si despre Creatorul acesteia - un scriptor. Acest fapt e cu totul deosebit, caci autorul abstract este inclus in diegeza, devenind personaj in propria opera: "Tanarul nu era de fapt chiar asa tanar. Trebuie sa fi avut aproape treizeci de ani. Dar silueta lui firava, fata ingusta, triumphiulara, parul lung care-i cadea peste urechi in suvite dezordonate, saten-inchis, il faceau sa para de cel mult douazeci si cinci de ani".

La sfarsit, iar are loc un transfer de functii naratoriale, de la Svetlana la Vali, apoi la naratorul paianjen: "M-ai uitat, iubite cititor? Sunt eu, naratorul. E drept ca nu mi-am mai scos capsorul gingas la vedre, dar asta fiindca am avut cu totul alta treaba."

O alta caracteristica importanta a nuvelei o reprezinta textualismul. Scriitorul confera textului sau o puternica putere de semnificare, il construiește complex, incat aproape ca opera capata constiinta de sine, libertate de autocomunicare. Atitudinea si procedeele adoptate de prozatorul postmodernist transpar la fiecare pagina: enumerarea de titluri ale unor creatii literare ("Manuscrisul de la Saragosa", "Arta fantastica", "Poesis", "Cele mai frumoase poezii", etc- acestea avand aspectul unui paratext), citarea de versuri din folclorul copiilor ("Esti o floare, esti un crin/ Esti parfumul cel mai fin/ Si-ti trimit din departare/ Un cosciug si-o lumanare") sau texte de muzica usoara ("Lunca-i lunga, iarba-i verde/ Ce-am iubit nu se mai vede"- Angela Moldovan). Sunt frecvente trimeri la titlurile publicatiilor culturale ale momentului: "Luceafarul", "Orizontul", "Romania literara". De asemenea, un alt procedeu folosit il reprezinta crearea de hipertexte. Intalnim in interiorul operei o pastisa. Egor isi eminescializeaza discursul atunci cand se refera la

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari

<http://referatenoi.ro>

---

conditia lui de scriitor. "Scrie-mi-ar numele pe mormant si nu as mai fi ajuns sa traiesc" constituie un intertext eminescian(un fragment dintr-o tulburatoare scrisoare adresata de poet Veronicai Micle la 1881, cand scriitorul epuizat isi enunta sfasietor neputinta de a se impaca, acceptandu-si viata).

Prin toate aceste tehnici narative si aspecte postmoderniste, nuvela "REM" constituie o adevarata capodopera a literaturii romanesti, inscriindu-se in universalitate.